



WPSA-artikkel til FJØRFE nr. 7/00:

Høns og arbeidsmiljø

Marlene Furnes Bagley, Fagsenteret for fjørfe

”Att arbeta med höns” er en liten arbeidsmiljøhåndbok som i fjor ble utgitt på Institutionen för jordbrukets biosystem og teknologi (JBT) ved Sveriges Lantbruksuniversitet. Håndboka er ment å være både lærebok og idéskrift. Boka samler stoff fra intervjuer, arbeidsmiljølovgivning og litteratur innen emnet, og gjennomgår problemer og mulige forbedringer i forhold til arbeidsmiljøet i fjørfenæringa.

Boka forteller at personskader vanligvis ikke er av alvorlig art i fjørfeproduksjonen, men at skader er vanlig forekommende. Personskader forekommer først og fremst ved dyrehåndtering, og ved bruk og vedlikehold av teknisk utstyr. Skader forekommer også ved klatring på innredning og ved transport av egg og dyr gjennom trange ganger og passasjer. De fleste skader relaterer seg til overanstrengelser av muskler/ledd, ryggskader, klemskader og sammenstøt med gjenstander.

Vanlige årsaker til plager i muskler og ledd er at man arbeider i bøyde, strekte eller vridde stillinger. Inspeksjon av nederste og øverste buretasje fører lett til slike uheldige stillinger. Eldre hus har ofte lav takhøyde og smale ganger og dører, også mellom burrekker kan det være trangt. Nederlandske studier anbefaler en gangbredde på minimum 80 cm mellom burrekkene. (*Kommentar:* I det nye EU-direktivet kreves det minimum 90 cm gangbredde mellom burrekkene). I eldre hus med frittgående høner kan det være et problem at takhøyden ikke er tilstrekkelig til at man kan gå oppreist på gjødselristene ved inspeksjon av redene. Dette fører lett til uheldig belastning på ryggen. I frittgående systemer kan golvegg være et problem. Plukking av golvegg innebærer nettopp bøyde og/eller vridde arbeidsstillinger. Mange produsenter klarer riktignok å holde golveggsprosenten nede på 1-2 %, men med høyere andel feillagte egg kan det fort bli mye belastning for rygg og knær. En løsning kan være å bruke en håndholdt gripetang for å plukke golvegg.

Ensformige bevegelser og statisk belastning er også uheldig. Et eksempel på dette er sittende/stående arbeid med framstrakte armer uten støtte for underarmene, noe som kan føre til stor belastning på nakke og skuldre. Denne stillingen kjenner vi igjen fra arbeidet med å sortere egg. Eggsortering gjøres ofte stående, og for å hindre belastning på beina fra harde betonggulv, bør en bruke gode sko, samt stå på egnede gummimatter eller annet sviktende underlag. Det kan være lurt å variere mellom sittende og stående arbeid. Det finnes også egne stoler der en halvt står og halvt sitter. I anlegg med automatisk egginnnsamling der eggene kommer ut på et eggbord, er det viktig at høyden på bordet er tilpasset den som skal sortere eggene. Albuehøyde vil vanligvis være en god arbeidshøyde. Det er svært viktig at rekkevidden ikke er for lang når man skal nå eggene ved sorteringsplassen. Håndboka anbefaler at hoveddelen av eggene ikke bør være lengre unna enn 30 cm fra kroppen, maksimalt 45 cm (se figur). Videre er god belysning ved eggsortering viktig, 300 lux er anbefalt lysstyrke. Riktig arbeidsstilling kombinert med god belysning gir god kvalitet som resultat av eggsorteringen.

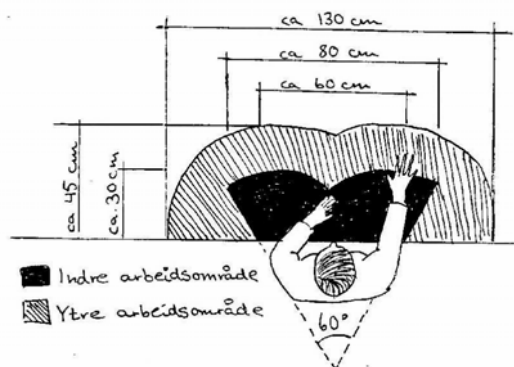
I intervjuundersøkelsen forut for boka kom det fram at de vanligste belastningslidelsene blant kvinner var smerter i hender/håndledd, nakke og skuldrer, noe de selv mente skyldtes ensidig arbeid under eggsortering. Blant menn var det mest vanlig med smerter i korsryggen, noe som kunne forklares ut fra rengjøringsarbeid mellom innsett, tunge løft og i en viss grad også plukking av golvegg.

Støv er en annen belastning for røkteren. Kosting av golvareal og innredningsdetaljer gjøres ofte manuelt eller med feiemaskin, noe som lett skaper støvproblemer. For å redusere støvbelastningen anbefaler boka å erstatte kostinga med støvsuging.

Videre er lysstyrken lav i fjørfehus, ofte bare 3-5 lux, og i spesielle tilfeller enda lavere. Det er anbefalt å øke lysstyrken til 20 lux når man utfører arbeidsoppgaver i dyrerommet. Lyse vegger og jevnlig fjerning av støv fra lyskilder bidrar til bedre og jevnere belysning. God belysning gjør arbeidet triveligere og mer effektivt, og bidrar til å redusere antallet uhell og skader. Husk også at man trenger sterkere lysstyrke når man blir eldre.

Landbruket er ikke bare en arbeidsplass, men også et hjem og et oppvekstmiljø for barn og ungdom. Fjørfehus kan være tøffe miljøer i forhold til gasser, støv og støy. Boka peker på viktigheten av å utstyre barna med skikkelig verneutstyr (åndedrettsvern, hørselsvern). Barn er mer følsomme enn voksne, så det er viktig at utstyret har god kvalitet og passform.

Håndboka går også inn på temaer rundt arbeidspsykologi og lederskap. Forfatter av boka er Peter Lundquist. Boka koster 100 svenske kroner + porto, og kan bestilles hos JBT på telefon 0046 40 41 51 03.



Figurtekst:

Hendenes arbeidsområde ved eggsorteringsbordet. Hoveddelen av eggene bør være i det mørke feltet, ikke lenger enn 30 cm fra kroppen, maksimalt 45 cm. Illustrasjonen er hentet fra boka.